THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

251-253 Queen Street West. Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.

Entered as Second Class Mai Matter at C.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd, 1915

אן ענטפער

פון די פיעלע ברייף, וועלכע מיר האבען די לעצטע טעג ערהאלטען פאר דער אבטהיילונג פונ'ם "לעזערס ווינקעל" וועלען מיר זיך אבשטעלען עדיטאריעל איף פאלגענדען ברייף, ווייל די פראגע, וואס יענער איז שטעלט ווערט געפרעגט ביי פיעלע, און זי מוז איינמאהל פאר אלע מאהל פערענטפערט ווערען.

דער ברייף לעזט זיך ווי פאלגט:

געאחרטער הער רעדאקטאר!

זייענדיג לעצטענס אין טאראנטאן און צוזעהענדיג מיט וואס פאר אן איבערגעבענהייט, די פערשיעדענע קאמיטעטען און וואלונטירס ארבייטען פאר די מלחמה קרבנות, אויף די פיעלע סומען וועלכע קומען אריין פון די קאנטרי - אידען, מוז מען איבערצייגט ווערען, אז דאס אידישע פאלק האט נאך אין זיך גענוג לעבען, און איז שטארק גענוג איבערצוטראגען זיינע ליידען.

אבער ווי נשתומים בין איך געווארען הערענדיג ווארפען שמוץ אויף די איידעלע נשמות, וואס זענען זיך מיסר נפש פאר'ן פאלק, אז די געזאמעלטע געלדער נעהן לאבור.

זיי ווייזען אן מיט אותות ומופתים, אז די געלדער קומען אן צו איינצעלנע פערזאנען, און צום כלל קומט נאר ניט אן. זיי דער - צעהלען, אז זיי בעקומען ברייף פון די שטעדטלאך, אז פון דער "חלוקה", קריגען זיי נאר ניט אדער וועניג. וויפיעל איך האב מיט זיי איינגעטענה'ט, האבען זיי זיך אלץ געהאלטען ביי זייערס.

אזוי ווי די זאך איז צו הייליג אן טייער, אז עס זאל פאלען אויף איהר אפילו עטוואס שטויב, און אזוי ווי די פרעסע, איז די איינציגע זאך, וואס קען אלעס אויפקלערען, וואלט איך אויף הער רעדאקטאר, געבעטען, איהר זאלט די זאך אויפקלערען, אויב עדי - טארגעל וואלט געווען זעהר גוט, ווייל איך ווייס, אז מען הערט זיך צו, צו אייער ערנסט ווערט.

ערקלערהרט ווי אזוי ווערען די געלדער צוטהיילט, און ווי אזוי עס פיהרט זיך, איידער מען שיקט עס אב אין אייראפא.

מיט אכטונג.

פ. בלעק,
פיטערבארא, אנט.

מיר וואלטען זעהר צופרידען געווען, ווען דיעזע אלע וואס טראגען זיך ארום מיט קלאגעס, זאלען ארויסקומען אין דער עפענטליכ - קייט, און וואנען אנצוקלאגען אזעלכע פערזאנען, ווי לואיס טארשעל א גוט בעקאנטער נאמען, וואס איז ביי אלעמען איף די ליפען, סיירוס זולצבערגער, פעליקס וואלבורג, סיירוס אדלער, לואיס ד. בראנדייס, הערי פרידענוואלד, ע. וו. לעווין - עפשטיין, מאיר לאנדאן דזשארזש דזשוליען מעק, דר. י. ל. מאגנעס, לעאן סאנדערס, דזשיי - קאב שיף, נייטהען שטרוס, אסקאר שטרוס, און א רייהע פון אנדערע בערהמטע און גוט בעקאנטע אידישע פערזענלעכקייטען, וועלכע שטע - לען צוזאמען די אמעריקאן דזשואיש רעליעף קאמיטע וואס קאנטראלירט די כאנצע הילפס - ארבייט פון די פעראייניגטע שטאאטען, און איך פון קענדע, טאראנטא און אומגעגענד אריינגערעכענט.

אלע קלאסען און שיכטען, ארטהאדאקסען און ראדיקאלען, ציו - ניסטען און סתם אידען, מיליאנערען און ארבייטער פערטרעטער, זענען אין דיעזען קאמיטעט רעפרעזענטירט, און דאס געקליבענע געלד, וועלכע פון דעזעלבע אנערקענטען איבעראל אין דער רוסי - שער אידען צו דער פעטראגראדער אבטהיילונג פון דער יק"א, און פאר די פערנומענע פיילישע און אנדערע עסטרייכיש - דייטשע פראווינצען צו אזא פערטרויענסווערטהען פערבאנד ווי דער דייטשער הילפס - פעראיין, און יעדע פון דיעזע קערפערשאפטען, זא צו זאגען נאציאנאלע, שטעהט פון איהר זייט, פערבונדען מיט פיעלע לאקאלע קאמיטעטען אויף די ערטער, וואס האבען איין אויפגאבע, זיי אזוי צו העלפען די ליידענדע, און פערקלענערען זייערע שמערצען.

שטעלט אייך פאר, אז אמעריקא און קענעדע האבען נאך ביז היינטיגען טאג ניט געשאפען קיין פינף מיליאן דאלאר פאר די מלחמה קרבנות. דאס מיינט, אז מיר האבען נאך אפילו ניט ביינעשטייערט קיין דריטן הובעל פאר יעדען מלחמה קרבן. פערשטעהט זיך אז ביי אזעלכע ארימע מיטלען, קען ניט יעדער צופרידענגעשטעלט ווערען, געהאלפען ווערען מיט אזוי פיעל, און וויפיעל ער גוטהייסט זיך, און דארום געהמט זיך ביי מאנכע די אונצופרידענהייט. דיעזע אונצופרידענהייט, וועט אבער תמיד זיין, ווייל אזוי איז שיין דער מענש, און אהן אונצופרידענע איז זיך גאר שווער פארצישטעלען.

עס זענען גיטא קיינע יחסנים, אדער קיין פרווועליגירטע, עס איז דא איין גרייסע ארמע אידישע מאסע, וועלכע מען מוז העלפען, און מען דארף העלפען, און וועלכע קענען געהאלפען ווערען נאר דורך אונז.

זאגען בעסער די, וועלכע מורמלען, די וואס געהן ארום די הענד אין די קעשענעס אנשטאט צו טהאן הילפס - ארבייט, צוליינען א האנד צו דער זייכטיגער פאלקס - ארבייט, און די חלף וועט זיך מוזען פער - גרעסערען.

ווען עס וועלען דא געשאפען ווערען גרעסערע סומען, מיינט עס, אז בעדייטענדערע סומען וועלען קענען איבערגעשיקט ווערען, און די ארימע אין געטריבענע וועט אנקומען א גרעסערער חלק.

דאס איז אונזער ענטפער, דער איינציגער ענטפער, וואס קען גע - געבען ווערען אויף דער אנפראגע, וואס איז אונז געשטעלט געווארען.

די דייטשע פריינדשאפט

"זאג מיר, ווער דיין פריינד איז, און איך וועל דיר זאגען, ווער דו ביזט". אין דיעזען שפריכווארט, מוז מען זיך ניט ווינדערן דערמאה - נען, ווען מען לעזט ווענען די רדיפות אויף אידיש אין עסטרייך.

די עסטרייכישע רעגיערונג האט זיך פון תמיד אן אויסגעצייכענט מיט איהרן - פריינדליכקייט, פונקט ווי איהר שכנה דייטשלאנד, האט אודען ניט בעזונדערס ליעב געהאט.

זיט אבער דער בונד צווישען די מלוכות פון ווילהעלם און פראנץ יאזעף'ן איז געשלאסען געווארען, זעקט עסטרייך נאכציאמען דייטשלאנד ניט נור אויפ'ן מיליטערישען פעלד, נאר אויך אין איהר אידען - פאליטיק, און אלס רעזולטאט די יעצטיגע פערפאלגונגען אויף אידיש אין עסטרייך, פערפאלגונגען, צו וועלכע בלויז א רוסלאנד קען זיך צוגלייכען.

די ווילא יעגער

צוויי אמעריקאנער געגנראלען וועלכע האבען די נויטיגע ערפאהרונג קאנ - מאנדירען די עקספעדיציע צו כאפען דעם מעקסיקאנער באנדיט.

פון א. ווייגער.

די אמעריקאנער עקספעדיציאן וואס איז לעצטענס אריין אין מעקסיקא צו כאפען דעם באנדיט ווילא וועלכער האט פעראורזאכט אמעריקא מעהר טראבעל ווי אירגענד וועלכער מעקסיקאנער אין די לעצטע 50 יאהר, מעהר אפילו ווי דער מערדערישער הערטא, איז קאמאנדירט פון צוויי געגנראלען וועלכע זיינען פאר סענדע מענער פאר אזא סארט אונטער - עהמונג. ביידע זיינען מענע מיט די סארט ערפאהרונג וואס איז נויטיג אין א קאמפיין אזעלכע ווי די אמעריקאנער אר - מעע וועט מוזען אנפיהרען געגען די מעק - סיקאנער.

די צוויי געגנאלע זיינען געגנראל פרעדריק פונסטאן און געגנראל דזשאן דזשאזעף פערשינג.

פונסטאן איז דער איבערקאמאנדיר פון דער עקספעדיציע. ער איז דער מאן וואס דירעקטירט די ארמעע פון הויפט קווארטיר וואס איז עטאבלירט געווארען אין קאלומבוס, ניו מעקסיקא, וואו ווילא האט געמאכט זיין אנגריף אויף אמערי - קאנער טעריטאריע. פערשינג איז מיט די טרופען אין מעקסיקא.

די קאריערע פון גענגראל פונסטאן לעזט זיך ווי א ראמאן. אבוואהל ער איז היינט אנערקענט אלס איינער פון די פע - הינסטע גענגרעלע אין דער אמעריקאנער ארמעע, איז ער אין דער יונגעד קיין סאל - דאט ניט געווען. ער האט קיינמאהל ניט געלערענט די מלחמה קונסט אין מיליטע - רישע שולען ווי אנדערע אפיציערען. דאס וואס ער קען וועגען מלחמה, האט ער אויסגעלערענט מיט א פערהעלטניסמעסיג קורצער צייט צוריק אויפ'ם שלאכטפעלד.

ווען די מלחמה מיט שפאניען האט געווען א צייטונגס רעפארטער אין קענזעס סיטי. ווען די ערשטע פראקלאמאציע איז אויסגעגעבען געווארען ביי פרעזידענט מק'קינלי פערלאנגענדיג 100 טויזענד וואלונטירען איז פונסטאן געווען איינער פון די ערשטע זיך אפצורופען. ער האט זיך אנגעשלאסען אן דעם 20־טען רעגי - מענט קענזעס וואלונטיערס און איז עלעק - טעט געווארען אלס קוירנעל (פאלקאו - ניק).

פונסטאן איז דאמאלסט אלט געווען 33 יאהר אן זיין גאנצע מיליטערישע ער - פאהרונג איז בעשטאנען אין דעם, דאס אין 1896, צוויי יאהר בעפאר די מלחמה מיט שפאניען האט אויסגעבראכען, האט ער זיך אנגעשלאסען אן די קובאנער רע - וואלוציאנערען אין האט מיט זיי גע - קעמפט א קורצע צייט ביז ער איז פער - וואונדעט געווארען. אין דער קובאנער "ארמעע" איז ער געווארען א פאלקאוו - ניק. אין דער קורצער צייט וואס ער איז געווען מיט די קובאנער רעוואלוציאנערען האט ער זיך אבער אויסגעלערענט די יע - גיגע מלחמה טאקטיק וועלכע זיינען איהם שפעטער צוגיין געקומען אין האבען איהם געהאלפען ערדייכען זיין יעצטיגע שטופע אין דער ארמעע און וועלכע מאר - כען איהם יעצט פאר דעם פאסענדסטען פערזאן צו קאמאנדירען די עקספעדיציע געגען ווילא'ן.

די קובאנער רעוואלוציאנערען זיינען געווען א באנדע דיסארגאניזירטע גאריל - עמפפער. זיי האבען ניט געהאט די קענטניסע און ניט די מאכט צו שטעהן געגען די גוט ארגאניזירטע שפאניער. דא רום זיינען זיי געווען געצייאונגען צו פיה - רען א פרימיטיוען קאמפף, אנפאלען אויף א רעגימענט שפאניער און אנטלויפ - פען, א. ז. וו. פונקט אזא מין מלחמה וועט ווילא פיהרען געגען די אמעריקא - נער פונסטאן'ס קענטניסע אין דיעזער הינזיכט וועלען הארום זיין זעהר ווערטה - פאל צו דער אמעריקאנער ארמעע.

ווען פונסטאן איז געווען קוירנעל פון קענזעס'ער רעגימענט האט ער געטייט אז מען וועט איהם מיט זיינע סאלדאטען שיקען קיין קובא. אין דעם האט ער אבער געהאט א טעות. אנשטאט קיין קובא האט מען איהם געשיקט אין די פיליפינען וואו ער האט זיך אויסגעצייכענט ניט נור אלס פעהיגער פיהרער ואנדערען אלס א מוטה - גער און בראווער אפיציער. די פיליפינער רעוואלוציאנערען זיינען געווען בעסער ארגאניזירט און בעסער בעוואפענט ווי די קובאנער און די אמעריקאנער ארמעע האט דארט געהאט א שווער שטיקעל ארבייט. אין די גרעסטע שלאכטען האט פונסטאן ארויסגעוויזען מערקווירדיגע פעהיגקייטען. אין איין שלאכט איבער - הויפט האט ער זיך געשטעלט אן דער שפיצע פון זיין רעגימענט אין דער צייט ווען די אמעריקאנער זיינען געשטאנען זעהר שלעכט און האט אזוי בעגייסטערט די סאלדאטען מיט זיין טאפערקייט דאס זיי האבען זיך מיט גייעם מוטה און מיט פרישער ענערגיע אריינגעווארפען אין דער שלאכט און האבען די פיליפינער בעזיגט. אן אנדערעס מאהל האט ער זיך מיט עטליכע פון זיינע שטאבס אפיציע - רען אריבערגעשיפט איבער א ברייטען רייווער אונטער א האגעל פון טויטליכען פייער. דאס ער איז ניט גע'הרג'עט געווא - רען, און דער פאקט דאס ער פלעגט זעהר אפט זיך שטעלען אן דער שפיצע פון זיי - נע סאלדאטען אין שלאכטען, האט אזוי געווירקט אויף זיין מיליטער דאס פיעלע האבען געגלויבט אז ער בעזיצט א גע - בענשט לעבען.

די רעגיערונג אין וואשינגטאן האט אנערקענט זיינע דיענסטע און עס האט ניט לאנג גענומען ביז ער איז ערהויבען געווארען צום ראנג פון גענגראל.

אין 1899 האט די רעגיערונג איהם גע - שיקט אלס הויפט קאמאנדיר פון אן עקס - פעדיציע צו כאפען דעם פיליפינער רע - וואלוציאנער אגווינאלדא. די עקספעדי - ציע איז געווען זעהר עהנליך צו דער יעצ - טיגער ווילא עקספעדיציע און זי איז גע - ווען העכסט ערפאלגרייך.

אין 1901 האט די רעגיערונג איהם גע - מאכט פאר א גענגראל אין דער רעגולאר ארמעע. א זאך וואס טרעפט זעהר זעל - טען מיט א מאן וואס האט קיינמאהל ניט געלערענט אין מיליטערישע שולען.

גענגראל פערשינג איז א מאן וואס איז זיין גאנץ לעבען א סאלדאט. אל סיוגנער מאן האט ער אריינגעטראטען אין דער יונגייטער סטייטס מיליטערי אאהדעמיע אין וועסט פוינט. ער האט מיט דער צייט גראדואירט און איז אין 1892 געווארען לייטענאנט פון א קאוואלעריע רעגימענט. אלס אזעלכער האט ער געדיענט אין דער שפאנישן אמעריקאנער מלחמה און האט אנטהייל גענומען אין דער שלאכט ביי סאנטיאגא וואו רוזוועלט האט זיך בע - רוהמט געמאכט אלס אפיציער אין א וואר לוינטער קאוואלעריע רעגימענט. נאך דער מלחמה איז ער געווארען א פראפעסאר אין דער מיליטערישער אקאדעמיע.

אין 1905 האט איהם די אמעריקאנער רעגיערונג געשיקט קיין מאנטשוריע וואו דו רוסישן־יאפאנישע קריעג איז אנגעגאנ - גען. ער איז געווען מיט דער יאפאנעזיש - שער ארמעע אלס מיליטערישער בעאב - אכטער און האט פיעל געלערענט וועגען די מעטהאדען פון מאדערנע מלחמה.

נאך דער רוסיש יאפאנישער קריעג האט איהם די רעגיערונג גישיקט אין די פיליפינען צו אונטערדריקען א נייע רע - וואלוציאן וואס האט דארט אויסגעבראכען. די רעוואלוציאן איז געווען אנגע - פיהרט פון האלב ווילדע שבטים. ער האט די מאראס ניט נור בעזיגט נור עס איז איהם אויך געלונגען ביז א געוויסן גראד זיי בעפריעדיגען אזוי דאס זיי זאלען מעהר ניט רעוואלטירען.

לעצטענס יאהר, דעם 27־טען אויגוסט, 1915, האט גענגראל פערשינג געליטען א שרעקליך אונגליק. זיין פרוי און זיינע דריי טעכטער זיינען פערברענט געווארען אין א פייער וואס האט צוגעטרעט דעם גענגראל'ס וואהנונג אין דער פעסטונג אין סאן פראנציסקא וואו ער איז דאמאלס געווען דער קאמענדאנט.

ווער איז מאט? (פעליטאן)

פון י. דאזש

לעזער, מחייערע, איז אייך אמאל אויסגעקומען צו שפיעלען שאך מיט א מאליקע?

אויסגעקומען.

און האט איהר געגעבען מאט דער מאליקע?

געגעבען.

וואס איז געווען דער סוף?

גאר ניט.

ער האט אבגעווישט די ליפען, א שמייכעל געטהון, געזאגט: "א דאנק" און — האט גענומען נאך א מאט.

מיט מיר, לעזער, האט אנדערש פאר - סירט:

א איד א מאליקע האט פון מיר גע - קראגען א מאט. האט ער מיך מיאוס אב - געזידעלט, אבער מיאוס וואס מיאוס הייסט, און האט מיר אין די איינען אריין געזאגט: "אונז וועט איהר אבער ניט "מאט" מאכען".

ווי קאן דאס זיין?

ביי אונז אידען איז, ליידער, אלעס מעגליך.

נאר לאמיך אייך בעסער ערקלעהרען אונזערע "פאזיציאנען" און אורטיילט אליין:

אונגעפעהר מיט א האלבען יאהר - הונדערט צוריק האט אין ענגלאנד געלעבט א הומאריסט מיט'ן נאמען דאוגלאס דזשע - רראלד וועלכער האט געשריבען א סך ווענהנע הומאריסטישע זאכען. אויסערדעם האט ער געשריבען אן אינטערעסאנט ביי - בעלע מיט'ן נאמען פונטש'ס ברייף צו זיין זוהן אין, וואס ער האט אנגערופען: "פאראנג לעקציעס פון מרם. קאדל".

צווישען די פארהאנג לעקציעס גע - פינט זיך א מאנאלאג פון מרם. קאדל, אין וועלכען די דאזיגע אשת חיל נעהמט די לעבער פון איהר מאן פאר וואס ער האט אזעק געבארגט אן אמברעללא.

וואו איז דא די עולה?

האב איך געגומען דאס מאנאלאג'ל און האב עס געאידישט, פערטייטשט, פערקירצט, צוגעשטיקעוועט, אויסגע - פרעסט און האב עס "אריינגעארבייט" אין מיינעם א פעליטאן מיט'ן נאמען "גלייכגילטיגקייט".

וואו איז דא די עולה?

דער גרויסער געהיע האט גענומען דאס ערשטע קאפיטעל פון אויב און האט עס אריין געארבייט אין זיין אינשטערב - ליך ווערק פאוסט.

דער גענגיאלער שעקספיער האט כמעט דורכאויס "אריינגעארבייט".

פערקעהרט, איך רעכען עס פאר מיין חוב, אויב איך געפין א בלום אויף א ניט אידיש פעלד, איך זאל זי איבער - טהון אין אידישע קלייד'ער און מאכען א ביקעי פאר מיינע לעזער לויט זייער גע - שמאק: מיט א אידישען טעם.

אונזער ד. פינסקי האט ערשט גע - שריבען א דראמא שמעקט זי דורכאויס מיט איבסען. דאס איז אבער ניט איב - סענס, נאר פינסקיס דראמא.

ער האט זי געאידישט און אריינגע - ארבייט.

טרעפט זיך א מעשה: אין 1902, דערציילט מיינער א קריטיקער, האט א איד מיט'ן נאמען ג. סלאנימסקי געשריר - בען א סעריע פעליטאנען אונטער דעם נאמען "בעט דרשות" אין א זשורנאל רע - דאגירט פון ב. נארין.

האט א פנים יענער ג. סלאנימסקי איבערגעזעצט אלע "פארהאנג לעקציעס" אין יענעם זשורנאל.

איך האב דעם זשורנאל אין מיינע איינען ניט געזעהן.

ווארשיינליך האט ער דארט געדרוקט אויף דעם מאנאלאג פון דעם אמברעללא. איך גלייב מיין קריטיקער.

איך ווייס ניט אויף וווייט ער האט דעם מאנאלאג איבערגעארבייט.

איך האב ניט געלעזען אלעס וואס מאליער האט געשריבען. איך האב אפילו ניט געלעזען אלעס וואס אונזער פרץ אדער שלום עליכם האט געשריבען און איך האב גאר ניט געלעזען וואס ג. סלא - נימסקי (חיים זעליג סלאנימסקי, יא...) האט געשריבען.

האט געגומען א איד, וואס האט יא געלערענט וואס ג. סלאנימסקי האט גע - שריבען און האט מיך געזידעלט כאהר הריקים.

אנדערש, ניט, נאר י. ראזען האט גע'נגב'עט ביי ג. סלאנימסקי.

גענומען, הייסט עס, און פשוט אי - בערגעשריבען!

מיך אארט ניט, לעזער, וואס דער איד פערלוימדעט מיך, ווייל ער האט ווירקליך געמיינט אז איך האב דאס אי - בערגעשריבען פון ב. נארין'ס זשורנאל.

אין אייב איך וואלט עס געטהון, וואלט איך ווערטה געווען פערלוימדעט צו ווערען.

ווען דער זעלבער איד וואלט מיך אזוי אנגעזידעלט, וואלט איך אסור גע - ענטפערט. אויף דעם איז מען דאך עפעס אידען . . .

איז ער מיך אבער חושד אין פלא - גיאט.

האב איך געמוזט ענטפערען.

איך דארף ניט, פעטער, איבערשריי - בען, איך קאן איבערזעצען פון אנדערע שפראכען און בעארבייטען.

איבערהויפט נאך אין אזא ארויגען נארטען ווי דער פון ב. נארין מיט עפעס א אידען ג. סלאנימסקי, דארף איך ניט געהען.

דאס, מיינע לעזער, זיינען די פאזי - ציעס.

איך:

געשריבען א פעליטאן, געזאגט א הארציג ווארט. געמיינט ערנסט, גע - רעדט אבער ווי צו פריינד, מיט א פריינדליכען שמייכעל און מיט א בלום אין האנד; נערטען, נערטען אין א פרעמדען, ניט אידישען, נארטען, וועלכע איך האב גע - פיצט, געריינינט און מיט סאמעטענע באנטיקלעך ארומגעבונדען און מיט ליע - בע דערלאנגט.

מיין אפאנענט:

בעשולדיגט מיך אין פלאגיאט. נוצט מיאוסע ווערטער, גלייך ווי די בעשולדיג - נונג אליין איז ניט גענוג, און — דאס וויכטיגסטע:

איהם זאגט ער ("אונז" איינגענטליך, זאגט ער) וועט איהר אבער ניט "מאט" מאכען.

* * *

אורטהיילט, לעזער, ווער איז מאט?

* * *

און איהר, קריטיקער מיינער, האט מוטה און ניט צו — ווי אן אנשטענדיגער מאליקע אין שאך — אז דאס מאל האט איהר, ניט איך, געקאפט א מאט.

וועט איהר עס ניט טהון וועל איך פיהלען אז איך שטעה היינט אויף העכער פון אייך, באטש איהר האלט אויף א פע - דער אין האנד, און איך וועל אייך — אינגארירען!

ליעדער און פראזא

פון ק. טעטמאיר

(אויס דעם בוך "מעלאנכאליע")
אידיש פון ש. פאן.

אויפ'ן וועזואיו.

א געוויסען פרוהלינג האב איך פונ'ם וועזואיו - שפיץ געקוקט אייפ'ן ים.

ס'איז געווען זונען־אונטערגאנג. די פאליע, א שטילע, ווי א חלום, האט זיך געשפיעלט אין די פאלירען פון גאלד, העל - רויט און סאפיר.

אונבעוועגליכע, רוהיגע, קליינע פר - שער־שיפלעך, מיט'ן פערל־פאנג פערנ - מענע, האבען זיך געווייגט מיט דו ענ - לען איבער'ן וואסער אויף א זייט איינגע - בויגענע, עהנליך צו נעאפאפארען, וואס בלי - הען אויפ'ן טייך.

ס'איז וואונדערליך שטיל געווען.

פון דער ווייטענס האט זיך געזעהען נעאפאפ, פון דעם זונען־אונטערגאנג א ראָ - זאוועז, און דארט ווייט, אויש ביז צו די "עליזעאוס־פעלדער", האט זיך געצויגען א מהלך אין דער דעמבריגע זיך בלאהענ - דיגע, פערקלעהרטע ערד. דער פעלז פון דעם "קאפרען־אינזעל" האט זיך ארויס - געהויבען איבער'ן ים, א לייכט ווייטליר כער און מיט א לענגליכען שאטען איבער - געהילטער; איבער'ן "סארענט" און דעם ים־אויסגוס, האט זיך געזילבערט ביים שפיין דער בארג פונ'ם "הייליגען מלאך" און וויט פון אויבן זיינען זיך צוגעפאלען אין א גרויסען קרייז די פיאלעט־בלויע און ראזא־בלאנילדעטע קארבען פון די איטא - ליענישע בערג, עהנליכע אויף די צוא - ווייענטע אקעאן־כוואליעס.

דער הימעל איבער דעם באנד בערג א העלער, אינ'ם ליכט פון מעטאלענעם אמא - ראנט און געל־בלויע קאלירען, האט זיך געשארעט אויפ'ן מזרח און איז געווארען שלעפעריג. אויף פאמפעי איז געפאלען א פינסטערניש; די שטאדט פון די געשטאר - בענע אין פערשוואונדען, ווי אין עפעס א גרויסען א רוהיגען נעבעל.

די נאכט האט געשפאנט.

ס'איז וואונדערבאר שטיל געווען, דער וועזואו נאר האט זיין ניט ווען ארויסגע - וארפען אין הימעל אריין זייליען הייטע לאוויע, מיט א טראסקעריי און קנאקעריי, און האט זי צוישט אין דער לופטען, אז זי איז עהנליך געווארען אויף א גרויסער סטאדע פלאמענדיגע פייגעל, וועלכע זיינען מיט א גערויש כמארעוויין געפאלען אויף

(פארזעצונג אויף פוידש 5)

ווען איהר קויפט הייגען פאורעס
נאר ריעזען פעקערייס
שטמאנט זיך פון נאכגעמאכטע

מאר. פאקקויפען נאראנטירטע
מענער
העטס
$1.75
לעצטע סטיילס
ווערען פארקויפט אנדערשוואו ביז $2.50
באקהאם לימיטעד 264 יאנג סט.
BUCKHAM LIMITED 264 Yonge St.